

Zasady i tryb odbywania i zaliczania praktyk zawodowych wynikających z programu studiów

WYDZIAŁ HISTORII I STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Regulamin opracowany został na podstawie przepisów zawartych w następujących dokumentach:

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2019 poz. 1450)

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668)

Zarządzenie nr 95 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. w sprawie praktyk zawodowych realizowanych od roku akademickiego 2020/2021

Regulamin studiów Uniwersytetu w Białymstoku wprowadzony Uchwałą nr 2527 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 26 czerwca z 2019 roku

II. CELE, ZADANIA I EFEKTY PRAKTYK

1. Zasadniczym celem praktyk studenckich jest:

A. kształtowanie kompetencji dydaktyczno - wychowawczych przez:

A.1. zapoznanie się ze specyfiką szkoły w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktyczno-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji;

A.2. obserwowanie:

- a) zorganizowanej i podejmowanej spontanicznie aktywności formalnych i nieformalnych grup uczniów,
- b) aktywności poszczególnych uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- c) interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – dziecko oraz interakcji między dziećmi i młodzieżą (w tym samym i w różnym wieku),
- d) procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w grupach wychowawczych, ich prawidłowości i zakłóceń,
- e) czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk oraz prowadzonych przez niego zajęć,

- f) sposobu integrowania przez opiekuna praktyk różnej działalności, w tym dydaktyczno-wychowawczej,
- g) dynamiki grupy, ról pełnionych przez uczestników grupy, zachowania i postaw dzieci i młodzieży,
- h) działań podejmowanych przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny w grupie;

A.3. współdziałanie z opiekunem praktyk w:

- a) sprawowaniu opieki i nadzoru nad grupą oraz zapewnianiu bezpieczeństwa,
- b) podejmowaniu działań wychowawczych wynikających z zastanych sytuacji,
- c) prowadzeniu zorganizowanych zajęć wychowawczych,
- d) podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;

A.4. pełnienie roli nauczyciela-wychowawcy, w szczególności:

- a) diagnozowanie dynamiki grupy oraz pozycji jednostek w grupie,
- b) poznawanie uczniów i wychowanków, ich sytuacji społecznej, potrzeb, zainteresowań i zdolności, a także określanie poziomu rozwoju oraz wstępne diagnozowanie dysfunkcji i zaburzeń,
- c) samodzielne prowadzenie działań wychowawczych wobec grupy i poszczególnych uczniów i wychowanków w grupie,
- d) sprawowanie opieki nad grupą w toku spontanicznej aktywności uczniów i wychowanków,
- e) organizację i prowadzenie zajęć wychowawczych (w tym zajęć integrujących grupę i działań profilaktycznych) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze,
- f) animowanie aktywności grupy i współdziałania jej uczestników, organizowanie pracy uczniów i wychowanków w grupach zadaniowych,
- g) podejmowanie indywidualnej pracy z uczniami i wychowankami (w tym z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
- h) podejmowanie działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad,
- i) sprawowanie opieki nad uczniami i wychowankami poza terenem szkoły,

A.5. analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym:

- a) prowadzenie dokumentacji praktyki,
- b) konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką,
- c) ocenę własnego funkcjonowania w toku realizowania zadań dydaktycznych i wychowawczych (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron),
- d) ocenę przebiegu prowadzonych działań oraz realizacji zamierzonych celów,
- e) konsultacje z opiekunem praktyk w celu omawiania obserwowanych sytuacji i przeprowadzanych działań,
- f) omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów (słuchaczy).

B. kształtowanie kompetencji dydaktycznych przez:

B.1. zapoznanie się ze specyfiką szkoły, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji;

B.2. obserwowanie:

- a) czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji (zajęć) oraz aktywności uczniów,
- b) toku metodycznego lekcji (zajęć), stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych,
- c) interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – dziecko oraz interakcji między dziećmi lub młodzieżą w toku lekcji (zajęć),
- d) procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w klasie, ich prawidłowości i zakłóceń,
- e) sposobów aktywizowania i dyscyplinowania uczniów oraz różnicowania poziomu aktywności poszczególnych uczniów,
- f) sposobu oceniania uczniów,
- g) sposobu zadawania i kontrolowania pracy domowej,
- h) dynamiki i klimatu społecznego klasy, ról pełnionych przez uczniów, zachowania i postaw uczniów,
- i) funkcjonowania i aktywności w czasie lekcji (zajęć) poszczególnych uczniów, z uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych,
- j) działań podejmowanych przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny,
- k) organizacji przestrzeni w klasie, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje);

B.3. współdziałanie z opiekunem praktyk w:

- a) planowaniu i przeprowadzaniu lekcji (zajęć),
- b) organizowaniu pracy w grupach,
- c) przygotowywaniu pomocy dydaktycznych,
- d) wykorzystywaniu środków multimedialnych i technologii informacyjnej w pracy dydaktycznej,
- e) kontrolowaniu i ocenianiu uczniów,
- f) podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych,
- g) organizowaniu przestrzeni klasy,
- h) podejmowaniu działań w zakresie projektowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

B.4. pełnienie roli nauczyciela, w szczególności:

oraz

- a) planowanie lekcji (zajęć), formułowanie celów, dobór metod i form pracy

oraz

- środków dydaktycznych,

edukacyjnego

- b) dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych treści, etapu

opracowywane

- oraz dynamiki grupy uczniowskiej,
- c) organizację i prowadzenie lekcji (zajęć) w oparciu o samodzielnie

technologii

- scenariusze,
- d) wykorzystywanie w toku lekcji (zajęć) środków multimedialnych i

rozwoju

- informacyjnej,
- e) dostosowywanie sposobu komunikacji w toku lekcji (zajęć) do poziomu

uczniów,

- f) animowanie aktywności poznawczej i współdziałania uczniów, rozwijanie

technologii

- umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z wykorzystaniem
- informacyjnej,

uczniów ze

- g) organizację pracy uczniów w grupach zadaniowych,
- h) dostosowywanie podejmowanych działań do możliwości i ograniczeń

uczniów ze

- specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- i) diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów,
- j) podejmowanie indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami (w tym

uczniami ze

- specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
- k) podejmowanie działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej, w

miarę

- pojawiających się problemów, w sytuacjach: zagrożenia bezpieczeństwa,

naruszania

- praw innych, nieprzestrzegania ustalonych zasad,
- l) podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcą klasy,

pracującymi z

- pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym oraz specjalistami
- uczniami;

B.5. analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń

pedagogicznych, w tym:

- a) prowadzenie dokumentacji praktyki,
- b) konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką,
- c) ocenę własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron),
- d) ocenę przebiegu prowadzonych lekcji (zajęć) oraz realizacji zamierzonych celów,
- e) konsultacje z opiekunem praktyk w celu omawiania obserwowanych i prowadzonych lekcji (zajęć),
- f) omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów (słuchaczy).

III. RODZAJE PRAKTYK

1. Studenckie praktyki stanowią integralną część planów kształcenia w ramach specjalizacji nauczycielskiej i odbywają się w powiązaniu z przedmiotami psychologiczno – pedagogicznymi i metodycznymi przewidzianymi w module 2 i 3.
2. W planie kształcenia przewidziane są następujące rodzaje praktyk:
 - 2.1. praktyka - 30 godzin
Celem praktyki jest kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i realizowana jest w pierwszym roku kształcenia pedagogicznego.
 - 2.2. praktyka – 120 godzin
Celem praktyki jest kształtowanie kompetencji dydaktycznych. Praktyka realizowana jest w pierwszym i drugim roku kształcenia historycznego. Realizowana jest na różnych szczeblach edukacyjnych, w zależności o realizowanego przygotowania dydaktycznego.

IV. ORGANIZACJA PRAKTYK

Praktyki pedagogiczne na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB odbywają się zgodnie z regulaminem praktyk oraz harmonogramem praktyk na dany rok akademicki.

Opiekunowie praktyk:

- a) przeprowadzają zebrania organizacyjne ze studentami:
 - do 30 maja - ze studentami odbywającymi praktyki od września,
 - do 10 grudnia - ze studentami rozpoczynającymi praktyki od lutego.
 - b) zapoznają studentów z *Programem praktyki*, który określi:
 - treści programowe praktyki;
 - charakter praktyki;
 - placówki, w których można odbyć praktyki;
 - termin i wymiar praktyki;
 - kryteria zaliczenia praktyki (terminy i wymagania dokumentacyjne).
 - c) nadzorują proces przebiegu praktyk,
 - d) udzielają pomocy w sytuacjach problemowych w czasie trwania praktyki,
 - e) mają możliwość hospitacji praktyk w wybranych szkołach
 - f) dokonują podsumowania i oceny zrealizowanych praktyk studenckich
2. Studenci odbywający praktyki zobowiązani są do:
- a) uczestnictwa w zebraniu organizacyjnym z opiekunem praktyk z ramienia uczelni;
 - b) zapoznania się z *Instrukcją praktyk*;
 - c) zapoznania się z *Regulaminem praktyk*;
 - d) pobrania ze strony internetowej WHiSM UwB dokumentów niezbędnych do odbycia praktyki i przekazania ich do szkoły;

- e) stosowania się do poleceń dyrektora szkoły i przestrzegania regulaminu obowiązującego w niej;
- f) systematycznego wykonywania zadań wskazanych w *Instrukcji* praktyki;
- g) systematycznego dokumentowania przebiegu praktyki i gromadzenia dokumentacji wymaganej do zaliczenia praktyki.

Najpóźniej miesiąc przed rozpoczęciem praktyki student powinien pobrać z sekretariatu Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych i niezwłocznie dostarczyć do dyrekcji placówki skierowanie na praktyki, a ze strony internetowej WHiSM pobrać dzienniczek praktyk (wersja papierowa)

3. Placówki

Student dokonuje wyboru placówki odpowiednio studiowanego kierunku kształcenia.

4. Ubezpieczenia od NNW i Badania lekarskie w okresie praktyk

Student podczas praktyki zobowiązany jest posiadać ubezpieczenie zdrowotne i od NNW.

V. ZALICZENIE PRAKTYK

1. Zaliczenie przez studenta praktyk wszystkich praktyk przewidzianych w planie kształcenia przygotowania pedagogicznego planem jest m. in. warunkiem uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu nauczyciela historii.
2. Student, który z uzasadnionych przyczyn nie odbył praktyk w terminie przewidzianym planem kształcenia pedagogicznego, może otrzymać zgodę Dziekana do spraw dydaktycznych WHiSM na jej odbycie w innym terminie.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Dziekana do spraw dydaktycznych WHiSM może zaliczyć praktykę na podstawie udokumentowanych przez studenta doświadczeń zawodowych (zaświadczenia o zatrudnieniu na stanowisku nauczyciela).
4. Zaliczenie praktyki przez opiekuna praktyki z uczelni następuje po:
 - 4.1 przedłożeniu przez studenta potwierdzenia dyrektora placówki o terminie realizacji praktyki;
 - 4.2 przedstawieniu w formie pisemnej opinii i oceny opiekuna praktyki ze szkoły, zawierającej spostrzeżenia dotyczące: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studenta;
 - 4.3 dokumentacji zgodnej z przyjętymi sposobami weryfikacji efektów kształcenia (dziennik praktyk);
 - 4.4 przedstawienia przez studenta wymaganej dokumentacji i ewentualnie ustnej opinii studenta na temat przebytej praktyki.

VI. WYMAGANIA DOTYCZĄCE KWALIFIKACJI I KOMPETENCJI OPIEKUNÓW PRAKTYK

Kształcenie, służące osiągnięciu efektów uczenia się, jest prowadzone na WHiSM UwB przez nauczycieli akademickich i inne osoby, posiadające kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć.

W kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela w zakresie przygotowania kierunkowego oraz dydaktycznego biorą udział osoby prowadzące działalność naukową w dyscyplinie naukowej historia, która odpowiada przedmiotowi nauczania w szkole.

Nauczyciel opiekun z ramienia Uczelni

Ze strony uczelni nadzór nad przebiegiem praktyki sprawuje opiekun praktyki powołany przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych.

Opiekun nauczyciel akademicki:

- nadzoruje terminowość wyjścia studentów na poszczególne etapy praktyk,
- przed rozpoczęciem praktyki nauczyciel akademicki omawia ze studentami zasady odbywania praktyki, analizując wszystkie zadania wynikające z regulaminu, oraz sposób ich dokumentowania;
- monitoruje przebieg praktyki, utrzymując kontakt ze studentami i nauczycielami w szkołach ćwiczeń,
- w razie potrzeby ze strony studenta udziela konsultacji merytorycznych dotyczących realizacji zadań zawartych w programie praktyk,
- ustala termin oddania dokumentacji praktyk,
- po dokładnej analizie dokumentów ocenia i zalicza praktykę,
- po zapoznaniu z dokumentacją studentów i oceną wystawioną przez nauczycieli ze szkół ćwiczeń omawia zrealizowaną praktykę.

Zadania nauczyciela z ramienia Szkoły

Praktyki zawodowe odbywają się w szkołach i placówkach systemu oświaty, w których do zajmowania stanowiska nauczyciela są wymagane kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela

Nauczyciel – opiekun z ramienia szkoły, posiadający co najmniej mianowanie na stanowisku nauczyciela:

- przyjmuje studenta na podstawie pisemnego skierowania,
- jest bezpośrednim zwierzchnikiem studenta na terenie szkoły, w której odbywa się praktyka,
- sprawuje funkcję mentora studenta w jego pierwszych doświadczeniach praktycznej nauki zawodu nauczyciela,

- ustala ze studentem plan praktyk, uwzględniając zadania wynikające z programu praktyk i plan lekcji i pracy szkoły,
- omawia zakres praw i obowiązków nauczyciela w szkole, zakres odpowiedzialności za ucznia,
- umożliwia zapoznanie praktykanta z planem dydaktyczno – wychowawczym klasy, zasadami funkcjonowania szkoły, procedurami (w tym dotyczącymi nagłych wypadków i zasad poufności danych osobowych),
- umożliwia zapoznanie się praktykanta z dokumentacją szkoły (Statut Szkoły, Wewnątrzszkolny System Oceniania, Przedmiotowy System Oceniania, Program Profilaktyki, Program Wychowawczy, przepisy BHP itp.)
- pomaga funkcjonować studentowi w przestrzeni szkoły, wprowadza w grono pedagogiczne, pomaga w kontakcie z innymi pracownikami szkoły, innymi nauczycielami, psychologiem, higienistką,
- w miarę możliwości wprowadza praktykanta w różne wymiary życia szkoły (dyżury na przerwach, zajęcia pozalekcyjne, imprezy i uroczystości szkolne, udział w konferencjach metodycznych, kontakt z rodzicami uczniów, z Samorządem Szkolnym)
- kieruje obserwacją sytuacji wychowawczych i dydaktycznych (zajęć prowadzonych przez nauczyciela i innych studentów), pomaga w dokumentowaniu zaobserwowanych zjawisk,
- udziela studentom nieodzownej pomocy merytorycznej w zakresie przygotowania scenariuszy zajęć, opracowania pomocy, prowadzenia zajęć, pisemnie zatwierdza wszystkie scenariusze zajęć (pisemna opinia o przeprowadzonej przez praktykanta lekcji i podpis na scenariuszu)
- omawia ze studentami wszystkie realizowane zajęcia, szczególnie prowadzone przez studenta, dając informację zwrotną o poprawności merytorycznej i metodycznej,
- dokonuje oceny realizowanych zadań (szczególnie prowadzonych zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych) wystawiając na scenariuszu pisemną ocenę.

VI. WYMAGANIA WOBEC PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

(pod względem wyposażenia i infrastruktury)

- proces kształcenia poprzez praktyki zawodowe odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się;
- praktyki zawodowe odbywają się w szkołach i placówkach systemu oświaty, w których do zajmowania stanowiska nauczyciela są wymagane kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

Studenci, przygotowujący się w trakcie studiów kierunkowych do wykonywania zawodu nauczyciela historii, są zobowiązani do realizacji praktyk na dwóch poziomach szkolnictwa:

- szkoła podstawowa

- szkoła ponadpodstawowa (liceum/ technikum oraz szkoła branżowa).

Praktyki odbywają się w szkołach wytypowanych jako szkoły ćwiczeń, po wcześniejszym zawarciu w imieniu JM Rektora UwB przez Dziekana WHiSM stosownych umów o współpracy.

Placówki szkolne powinny dysponować doświadczoną kadrą pedagogiczną związaną z przedmiotem szkolnym, w ramach którego student będzie odbywał praktykę, a także być wyposażone w sprzęt IT oraz pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji efektywnego procesu nauczania.